

Т.В. Стройко, д-р екон. наук, професор

Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського

Н.О. Муніка, здобувач

**Причорноморський науково-дослідний інститут економіки
та інновацій, м. Одеса**

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Збалансування усіх структурних елементів соціально-економічного розвитку держави має забезпечувати ефективний механізм їх взаємодії. Метою нашого дослідження стало обґрунтування стратегічних пріоритетів трансформації інституціональної системи національної економіки. Нами здійснено ретроспективний аналіз даних незалежних міжнародних агентств, згідно яких відбувається позиціонування України в рейтингах, що характеризують стан соціально-економічного розвитку країни. Обґрунтовано конкурентні позиції України в рейтингах незалежних міжнародних агентств

Побудовано імітаційну модель соціально-економічного розвитку держави. За результатами проведеного аналізу, можна констатувати, що в Україні недостатньо високий рівень соціально-економічного розвитку, що знижує загальний рівень конкурентоспроможності держави на міжнародній арені.

Побудована імітаційна модель соціально-економічного розвитку національної економіки дозволяє дослідити вплив окремих її факторів (інноваційного, інвестиційного, виробничого, людського потенціалу), та обґрунтувати в подальшому ключові аспекти соціально-економічного розвитку держави з метою забезпечення їх конкурентоспроможності на ринку товарів і послуг, що визначає загальний рейтинг конкурентоспроможності країни на міжнародній арені.

Ключові слова: *соціально-економічний розвиток, національна економіка, стратегія, інституціоналізація, імітаційна модель, соціально-орієнтована економіка.*

Постановка проблеми. Збалансування усіх структурних елементів соціально-економічного розвитку держави має забезпечувати ефективний механізм їх взаємодії. Сучасна Україна потребує системної інституціональної реформи, яка забезпечить перехід українського суспільства до демократичного устрою із потужним середнім класом, гарантіями прав людини і прав власності, високими можливостями для успішного розвитку всіх громадян у своїй власній країні, сприятливими умовами для функціонування бізнесу, інвестиційної діяльності і створення інноваційних високотехнологічних продуктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження питань інституціональних трансформацій соціально-економічних систем в різних аспектах висвітлювалося в працях багатьох українських вчених: З. Варналій [1], В. Геєця [2], М. Кизима [2], І. Іртищевої, О. Гальцової, Н. Колодрубської, Н. Литвиненко, О. Москаленко, Т. Склярчук, А.Ткача, К. Шапошникова, О. Шпикуляка та багато інших.

Метою нашого дослідження стало обґрунтування стратегічних пріоритетів трансформації інституціональної системи національної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виходячи з цього нами здійснено ретроспективний аналіз даних незалежних міжнародних агентств, згідно яких відбувається позиціонування України в рейтингах, що характеризують стан соціально-економічного розвитку країни.

В межах Глобального індексу конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Index – GCI) Україна продовжує нарощувати позиції [1]. Так, за опублікованим Всесвітнім економічним форумом (*World Economic Forum, WEF*) Індексом глобальної конкурентоспроможності 2018 Україна посіла 83-є місце серед 140 країн світу, покращивши за рік дві позиції (у попередньому рейтингу займала 85-у позицію). У 2018 р порівняно з 2010 р. Україна піднялась на 4 сходинки, Грузія покращила свій рейтинг на 34 позиції, Туреччина – на 6 позицій, Росія – на 2 пункти та посіла 43 місце в рейтингу, Польща – на 3 позиції. Графічна інтерпретація динаміки індексу глобальної конкурентоспроможності за п'ять років наведена на рис. 1.

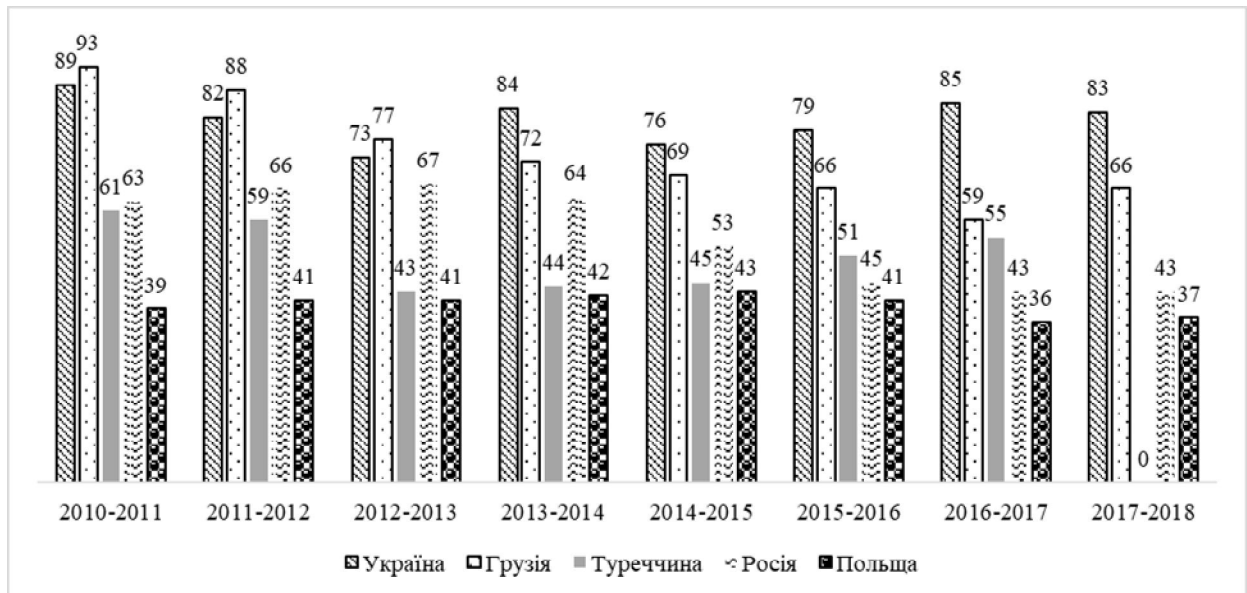

Рис. 1. Динаміка індексу глобальної конкурентоспроможності

Джерело: розроблено автором на основі [1].

Згідно з наведеними даними дослідження, Україна за 2016-2018 р. покращила свої позиції у 8 з 12 основних показників. За складовою «Ринок праці» Україна позначила свої позиції на 7 пунктів, за позицією «Інституції» 19, позиція «Інфраструктура» покращила на 18 позицій. Найбільше покращення відбулось по позиції «Ефективність ринку товарів» покращила на 41 пункт. Проте, не зважаючи на позитивні зміни, по деяким позиціям Україна втратила свої рейтинги, а саме позиція «Макроекономічне середовище» втратила на 3 позиції, «Охорона здоров'я» погіршила на 17 позицій, «Вища освіта» – на 11 позицій, «Інновації» втратила 6 позицій.

Найбільше втрачено (мінус 17 пунктів) за складовою «Ефективність ринку праці», по 9 пунктів втрачено за показниками, що характеризують розвиток фінансового ринку країни та охорону здоров'я і початкову освіту. Відставання є по розвитку інфраструктури та іншими складовими Індексу глобальної конкурентоспроможності. В цілому країна за аналізований період покращила у 2018 році свої позиції у порівнянні із 2017 роком на 2 позиції, і посіла 83 позицію проти 85 серед 140 країн світу.

За деякими позиціями країна «очолює» списки з кінця, зокрема, за міцністю банків другий рік поспіль присвоєно останнє місце серед оцінюваних країн світу, з поміж 140 країн за регулюванням фондових бірж Україна отримала передостаннє місце; за інфляційними змінами – 136, за якістю доріг – 134 [2].

Основними факторами негативного впливу для ведення бізнесу в Україні визначено (в порядку зменшення): корупцію, політичну нестабільність, інфляцію, неефективну державну політику, складний доступ до фінансів, часту зміну урядів, високі податкові ставки, складність податкового законодавства, регулювання валютного ринку, невідповідну якість інфраструктури, обмежувальне регулювання ринку праці, недостатню здатність до інновацій, злочинність та крадіжки, погану етику робочої сили, низьку якість охорони здоров'я та недостатню освіченість працівників.

Глобальний індекс інновацій (The Global Innovation Index – GII) у 2018 р. очолили Швейцарія, Швеція, Великобританія, Сполучені Штати Америки, Фінляндія та Сінгапур [3]. У порівнянні з позиціями минулого року Швеція піднялася з третього місця на друге, потіснивши Великобританію. При цьому США піднялися на одну сходинку – з п'ятого місця на четверте, – потіснивши вниз Нідерланди, які стали дев'ятими. Серед країн учасників в рейтингу декілька років поспіль лідером є Швейцарія, залишаючись головним новатором в світі. Особливістю Індексу інновацій за останні роки стало те, що вперше до групи високорозвинених держав, які незмінно очолюють рейтинг, приєднався Китай. Країна увійшла в число 25 провідних новаторів світу.

У 2018 р. Україна посіла 43 місце із 128 країн між Грецією та Таїландом (42 і 44 місця відповідно). У 2015 р. зі 141 країни Україна зайняла 64 місце. У групі країн з доходом нижче середнього, куди входить Україна, вона зайняла друге місце після сусідньої Молдови. В регіоні «Європа» Україна піднялась на 30 місці з 39, випереджаючи Російську Федерацію (31), Молдовою (32), Румунію (33). При цьому Україна єдина серед європейських країн в загальному рейтингу від 50 до 100, хто покращив свої позиції [3].

В рамках Глобального інноваційного індексу аналітики диференціювали країни на три сегменти – лідери, успішні і країни-аутсайтери – в залежності від розміру ВВП на душу населення, враховуючи оцінку впливу на нього інноваційних ринків. Україна знаходиться ближче до центру кривої в сегменті «розвиваючих» ефективних інноваторів поряд з В'єтнамом, Індією, Філіппінами, Вірменією і Марокко.

Рейтинг інноваційних економік (Bloomberg Innovation Index – BII) позиціонує Україну на 42-му місці в рейтингу країн з найбільш інноваційною економікою. При цьому країна втратила одну позицію порівняно з попереднім рейтингом [4].

Перше місце в рейтингу зберегла Південна Корея, друге посіла Швеція, третє – Німеччина. Південна Корея очолює рейтинг завдяки найбільшій питомій величині витрат на наукові дослідження і розробки, патентній активності, виробництву з доданою вартістю і рівню вищої освіти. Росія зайняла 26-е місце, опустившись відразу на 14 рядків. Фахівці рейтингу вважають, що падіння РФ пов'язане з санкціями і наслідками падіння цін на енергоносії. Україна зайняла 42 сходинку. Серед країн представлених у рейтингу це 9-тий найгірший показник [5].

При складанні рейтингу агентство Bloomberg враховувало витрати на наукові дослідження і розробки, також кількість публічних високотехнологічних компаній в країні. Bloomberg Innovation Index розраховується на основі виділених семи показників, серед яких витрати на науково-дослідні роботи, продуктивність, концентрація високотехнологічних компаній, поширеність вищої освіти, додана вартість товарів, кількість зареєстрованих патентів (патентної активності) і кількість дослідників.

Гамбурзький інститут світової економіки (HWWI) спільно з німецькою аудиторською компанією BDO AG оприлюднили рейтинг країн за інвестиційною привабливістю BDO International Business Compass (IBC) у 2018 р. В порівнянні з минулим роком Україна в даному рейтингу опустилася на 41 сходинку [6].

У рейтингу за 2018 р. Україна посіла 131-те місце (2015 рік – 89-те місце, 2014 рік – 109-те місце) із 174 країн. Сусідами України по рейтингу є Малавія (129) і М'янма (132). Перше місце у світі за індексом інвестиційної привабливості займає Сінгапур. В п'ятірку лідерів також входять Гонконг, Ірландія, Данія, Нідерланди, Швейцарія та Норвегія. Найнижчі місця посідають Північна Корея, Венесуела, Судан. Росія розмістилася на 95-му місці., покращивши свої позиції на 5 пунктів.

Згідно думки експертів українського офісу мережі BDO, аби покращити тенденції інвестиційної привабливості країни, необхідні рішучі реформи, які забезпечать ріст ВВП щонайменше 10 % щороку. Це неможливо без детінізації економіки та формування сприятливого регулятивного середовища. Узагальнюючи дослідження нами представлено конкурентні позиції України в рейтингах незалежних міжнародних агентств (табл. 1).

1. Конкурентні позиції України в рейтингах незалежних міжнародних агентств

Показник	Останній звітний період	Попередній до звітного період	Зміна рейтингу	Характер тенденції
Глобальний індекс конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Index – GCI)	83	85	+2	Негативний
Глобальний індекс інновацій (The Global Innovation Index – GII)	42	43	+1	Позитивний
Рейтинг інноваційних економік (Bloomberg Innovation Index – BII)	42	41	-1	Негативний
Індекс ведення бізнесу (Doing Business – DB)	80	81	1	Позитивний
Кредитний рейтинг агентства Fitch Ratings	B-	CCC	підвищення	Позитивний
Кредитний рейтинг "Moody's Investor Services"	стабільний	негативний	підвищення	Позитивний
Індекс інвестиційної привабливості (International Business Compass – IBC)	131	130	-41	Негативний
Індекс сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index – CPI)	131	130	-1	Негативний
Індекс економічної свободи (Index of economic freedom – IEF)	166	135	-31	Негативний
Рейтинг легкості сплати податків (Paying Taxes – PT)	84	107	23	Позитивний (за рахунок зміни методики)
Індекс конкурентоспроможності економіки (World Competitiveness Scoreboard – WCS)	54	59	1	Позитивний

Джерело: розроблено автором на основі [1,3,4,6]

Згідно результатів проведеного аналізу, можна стверджувати, що майже половина з розглянутих індексів незалежних рейтингових агентств (5 із 11), які характеризують стан соціально-економічного розвитку країн, позитивну динаміку мають Глобальний індекс конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Index – GCI); *Рейтинг інноваційних економік (Bloomberg Innovation Index – BII)*; Індекс інвестиційної привабливості (*International Business Compass – IBC*); Індекс сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index – CPI); Індекс економічної свободи (Index of

economic freedom – IEF), Рейтинг легкості сплати податків (Paying Taxes – PT), Індекс ведення бізнесу (Doing Business – DB). Такі позиції України у міжнародному конкурентному середовищі пояснюються негативними тенденціями у динаміці макроекономічних факторів соціально-економічного розвитку країни, що, у свою, чергу, обумовлено динамікою показників інноваційної, інвестиційної, фінансової, кадрової активності організацій. Для аналізу стану рівня конкурентоспроможності країни важливу роль відіграють фактори зовнішнього впливу. Тому, для більш ефективного аналізу конкурентних позицій необхідно проаналізувати фактори макроекономічного впливу, зосереджуючи увагу на економічній складовій конкурентоспроможності держави [7].

Для реалізації стратегії соціально-економічного розвитку держави важливим елементом є підтримка конкурентоспроможності суб'єктів господарювання. Ці компоненти мають як прямий, так і зворотний вплив один на одного.

На створення позитивної динаміки конкурентоспроможності економіки держави (competitiveness of the enterprise), впливають ряд факторів макроекономічного зв'язку, а саме інноваційні (innovate), валовий прибуток суб'єктів господарювання (gross profit of the enterprise), здатність до інновацій (the ability to innovate), зростання експорту-імпорту товарів і послуг з країнами ЄС (Growth of export-import of services with EU countries), освітні можливості (educational ability), заробітна плата в промисловості (wages in industry), чисельність працівників (workers), виручка від реалізації продукції (proceeds from sales), впровадження інновацій на підприємствах (introduction of innovations at enterprises), інвестування в основний капітал (investment in fixed assets), рівень правопорушень (offense), рівень інфляції (inflation), валовий внутрішній продукт (gross domestic product), податки (taxes), доходи населення (income of the population), охорона здоров'я (health care).

Перелічені компоненти впливають на конкурентоспроможність економіки держави на основі механізму соціально-економічного розвитку країни. На основі взаємозв'язку наведених компонентів в роботі побудовано імітаційну модель соціально-економічного розвитку держави. За результатами проведеного аналізу, можна констатувати, що в Україні недостатньо високий рівень соціально-економічного розвитку, що знижує загальний рівень конкурентоспроможності держави на міжнародній арені [8, с. 64-73].

Для повноти аналізу найбільш оптимальним є застосування методу імітаційного моделювання, зокрема, на основі концепції системної динаміки. Перевагою даного методу є те, що він спрямований на

виявлення меж зворотного зв'язку, тим самим дозволяє здійснювати імітаційні експерименти, які моделюють різні сценарії варіантів управління [9].

Імітаційна модель побудована у відповідності встановлених зв'язків між факторами що характеризують соціально-економічний розвиток держави, як базових складових забезпечення конкурентоспроможності економіки. Імітаційна модель складається з компонентів, які моделюють формування цієї спроможності та результат їх використання. Сила впливу кожного фактору на результуючий показник визначено на основі лінійно-регресійного аналізу [10].

Динаміка основних складових оцінки соціально-економічного розвитку держави визначається декількома контурами зворотного зв'язку, які складають основу імітаційної моделі. Усього в імітаційній моделі сформувалося 30 контурів зворотного зв'язку. Контури містять від двох до семи змінних моделей, які охоплюють весь процес від формування соціального та економічного потенціалу держави до результатів конкурентоспроможності (рис. 2.).

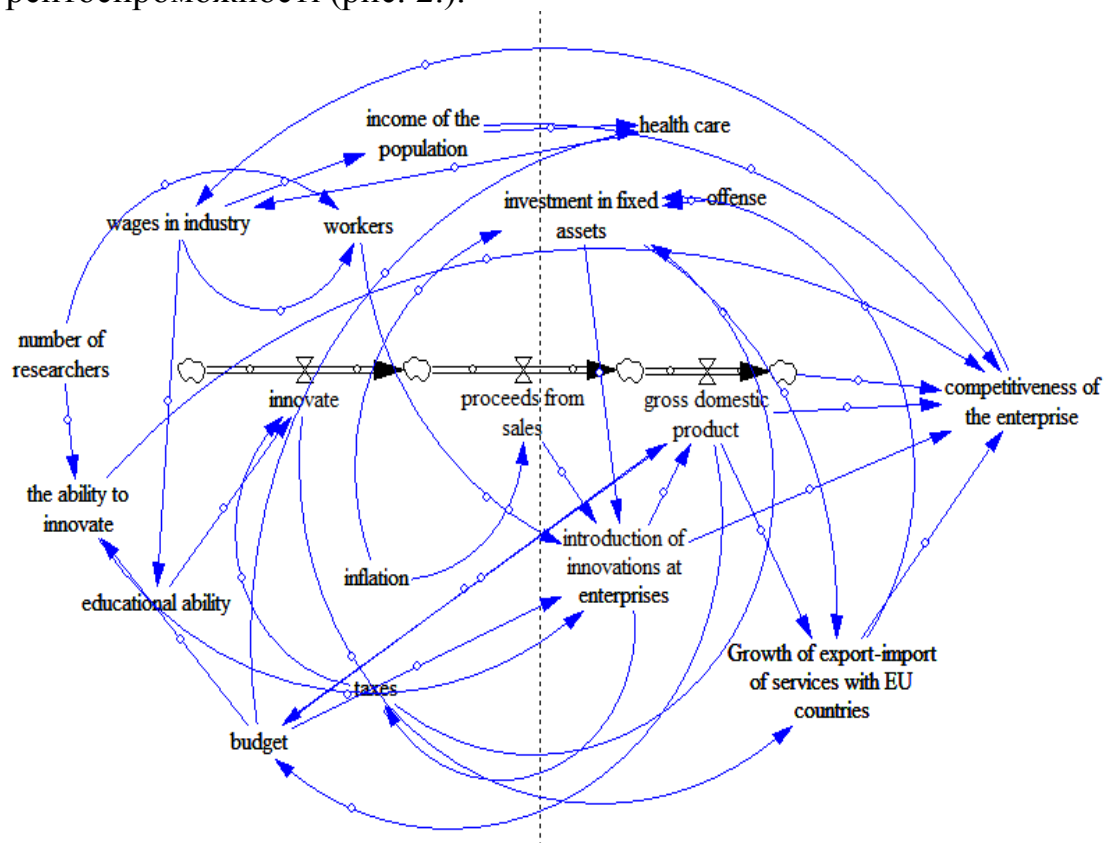

Рис. 2. Діаграма причинно-наслідкових зв'язків імітаційної моделі конкурентоспроможності країни

Джерело: розроблено автором.

Усі цикли в моделі є контурами додаткового зворотного зв'язку, що має призводити до поширення позитивних тенденцій у моделі. Динаміка складових імітаційної моделі визначається раніше побудованими економетричними моделями взаємозв'язків між показниками соціально економічного розвитку держави.

Основою при побудові моделі було визначено припущення щодо необхідності орієнтації розвитку країни в орієнтирі на практику країн Європейського Союзу, зважаючи на останні тенденції вектору Європейського розвитку держави в усіх сферах, що дасть змогу підвищити рівень конкурентоспроможності держави.. Для оцінки параметрів та якості економетричних моделей взаємозв'язків використовувався ПП Microsoft Excel.

В багатьох економічних дослідженнях дуже часто для вивчення факторів, що визначають динаміку і рівень економічних процесів, використовуються моделі кореляційно-регресійного типу. При цьому завдання кореляційного аналізу зводяться до виміру тісноти відомої зв'язку між змінними ознаками, визначенню невідомих причинних зв'язків та оцінки факторів, що роблять найбільший вплив на результативну ознаку [11]. Завданнями регресійного аналізу є виборі типу моделі, встановлення ступеня впливу незалежних змінних на залежну змінну і визначенні розрахункових значень залежної змінної.

Для більшої достовірності отриманих прогнозів економічної та управлінської діяльності варто враховувати динамічні особливості прогнозованих явищ.

Оцінка якості моделі проводилась на основі коефіцієнта детермінації (R^2) та середньоквадратичної похибки, а також критерію Стюдента для оцінки статистичної значущості параметрів моделі (табл. 2).

2. Інтерпретація результатів кореляційно-регресійного аналізу показників впливу на рівень конкурентоспроможності держави

	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9	X10	X11	X12	X13	X14	X15
Y	0,54	0,53	0,69	0,59	0,18	0,99	0,67	0,68	0,69	0,99	0,82	0,86	0,46	0,56	0,98

Для побудови імітаційної моделі усі дані було приведено до відрізка від 0 до 1 діленням на максимальне значення за кожним показником. Для порівняння із статистичними даними було проведено обернене перетворення. Модель містить екзогенні змінні, які, є керованими параметрами і можуть змінюватись у різних експериментах. У основній

структурі моделі вони обрані як константи. Константи в моделі відповідають даним за 2014 р.

Для зворотних зав'язків у моделі використано показник «gross profit of the enterprise» у попередньому році. Система моделей блоку має наступний вигляд:

-gross profit of the enterprise = investment in fixed assets* proceeds from sales;

- educational potential=Graduates in the field of science and technology*Growth of export-import of services with EU countries*number of researchers*workers *volumes of sold industrial products;

- Growth of export-import of services with EU countries=competitiveness of the enterprise;

- introduction of innovations at enterprises=Growth of export-import of services with EU countries;

-wages in industry =18739,2* workers +(196,37), $R^2=0,69$;

- competitiveness of the enterprise = 281,17*gross profit of the enterprise +(-330115), $R^2=0,99$;

- gross profit of the enterprise = 112390,6* volumes of sold industrial products+(0,79), $R^2=0,55$;

- the ability to innovate = 33,87* The share of realized innovative products in the volume of industrial+(-300835), $R^2=0,53$;

- introduction of innovations at enterprises = 4080932* innovations+ +(-975462), $R^2=0,59$;

- gross profit of the enterprise= 1732231* Export of goods+0,03 $R^2=0,81$;

- the ability to innovate = 1722700* Import of goods+0,03, $R^2=0,86$.

В результаті проведеного аналізу та попередніх досліджень щодо визначення ключових факторів впливу на конкурентоспроможність держави, дозволяють визначити тісний зв'язок між її забезпеченням та показниками, що характеризують їх соціально-економічний стан: часткою реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислового виробництва (the share of realized innovative products in the volume of industrial), упровадженням інновацій на підприємствах (introduction of innovations at enterprises), обсягом інвестицій в основний капітал (investment in fixed assets), чисельністю дослідників (number of researchers), рівень заробітної плати в промисловості (wages in industry), рівень інфляції (the level of inflation), рівень правопорушень в державі (the level of offenses in the state)

Висновки. Наявність впливу обсягів експорту-імпорту товарів і послуг (Growth of export-import of services with EU countries) на валовий внутрішній продукт та спроможність до інновацій підтверджує результати аналізу рейтингових позицій конкурентоспроможності України на

міжнародному ринку, зокрема за складовими, що характеризують інноваційно-інвестиційне середовище та соціально економічний розвиток.

Таким чином, побудована імітаційна модель соціально-економічного розвитку національної економіки дозволяє дослідити вплив окремих її факторів (інноваційного, інвестиційного, виробничого, людського потенціалу), та обґрунтувати в подальшому ключові аспекти соціально-економічного розвитку держави з метою забезпечення їх конкурентоспроможності на ринку товарів і послуг, що визначає загальний рейтинг конкурентоспроможності країни на міжнародній арені.

Бібліографічний список.

1. The Global Competitiveness Report 2017-2018. World Economic Forum. Geneva [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2017-2018>
2. Позиція України в рейтингу країн світу за індексом глобальної конкурентоспроможності 2017-2018. Економічний дискусійний клуб [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analitika/pozyciya-ukrayiny-v-reytyngu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyikonkurentospromozhnosti-1>
3. The Global Innovation Index 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.globalinnovationindex.org>
4. Bloomberg Innovation Index 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bloomberg.com>
5. Украина опустилась в рейтинге инновационных экономик [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://biz.liga.net/ekonomika/all/novosti/3585233-ukraina-opustilas-v-reytinge-naibolee-innovatsionnykh-ekonomik.htm>
6. *International Business Compass 2018* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bdo-ibc.com/index/global-comparison/overall-index/>
7. Кизим Н.А., Узунов В.В. Програмно-целевой поход к государственному управлению социальной напряженностью в регионах страны: монография. Х.: ИД «ИНЖЭК», 2007. 204 с
8. Лычкина Н. Н.Современные технологии имитационного моделирования и их применение в информационных бизнес-системах / Новые информационные технологии: тезисы докладов XIV Международной студенческой школы-семинара. М.: МИЭМ, 2006. 489 с
9. Наместников А. М. Разработка имитационных моделей в среде MATLAB: Методические указания для студентов специальностей 01719, 351400 / сост. А. М. Наместников. Ульяновск: УлГТУ, 2004. 72 с.

10. Назаренко А. В., Звягынцева О. С. Сценарное прогнозирование развития социально-экономических систем // Научный журнал КубГАУ. № 84(10). 2012. URL: <http://ej.kubagro.ru/2012/10/pdf/58.pdf>

11. Панкратов В.А. Стратегія розвитку соціально-економічних систем на основі методологій передбачення та когнітивного моделювання. Дисер. на здобуття наук. ступ. к.т.н. Спец. 01.05.04 - Системний аналіз і теорія оптимальних рішень, Київ. 2017. 198 с.

Стройко Татьяна Владимировна, Муника Наталья Александровна – Стратегические приоритеты трансформации институциональной системы национальной экономики.

Сбалансирования всех структурных элементов социально-экономического развития государства должна обеспечивать эффективный механизм их взаимодействия. Целью нашего исследования стало обоснование стратегических приоритетов трансформации институциональной системы национальной экономики. Нами осуществлен ретроспективный анализ данных независимых международных агентств, согласно которым происходит позиционирование Украины в рейтингах, характеризующих состояние социально-экономического развития страны. Обоснованно конкурентные позиции Украины в рейтингах независимых международных агентств

Построена имитационная модель социально-экономического развития государства. По результатам проведенного анализа, можно констатировать, что в Украине недостаточно высокий уровень социально-экономического развития, снижает уровень конкурентоспособности государства на международной арене.

Построена имитационная модель социально-экономического развития национальной экономики позволяет исследовать влияние отдельных ее факторов (инновационного, инвестиционного, производственного, человеческого потенциала), и обосновать в дальнейшем ключевые аспекты социально-экономического развития государства с целью обеспечения их конкурентоспособности на рынке товаров и услуг, определяет общий рейтинг конкурентоспособности страны на международной арене.

Ключевые слова: социально-экономическое развитие, национальная экономика, стратегия, институционализация, имитационная модель, социально-ориентированная экономика.

Stroiko Tatiana, Munika Natalia. – The strategic priorities of the institutional system of national economy.

The balancing all structural elements of the socio-economic development of the state should provide an effective mechanism for their interaction. The purpose of our study was to substantiate the strategic priorities for the transformation of the institutional system of the national economy. We conducted a retrospective analysis of the data of independent international agencies, according to which Ukraine is positioned in the ratings that characterize the state of socio-economic development of the country. Ukraine's competitive position in the ratings of independent international agencies is substantiated

For a more effective analysis of competitive positions, it is necessary to analyze the factors of macroeconomic impact, focusing on the economic component of the state's competitiveness. It is determined that maintaining the competitiveness of economic entities is an important element for the implementation of the state's socio-economic development strategy. These components have both direct and opposite effects on each other.

An imitation model of socio-economic development of the state is constructed. According to the results of the analysis, it can be stated that in Ukraine the level of socio-economic development is not sufficiently high, which reduces the overall level of state competitiveness in the international arena.

In the simulation model, 30 feedback loops were formed. The contours contain from two to seven variable models, which cover the whole process from the formation of the social and economic potential of the state to the results of competitiveness

The basis for the construction of the model was the assumption of the need to orient the development of the country in the orientation to the practice of the countries of the European Union, taking into account the latest trends in the vector of European development of the state in all spheres, which will allow to increase the level of competitiveness of the state. allows to investigate the influence of its individual factors (innovation, investment, production, human potential), and to substantiate further key ac ekty socio-economic development in order to ensure their competitiveness in the market for goods and services, which determines the overall ranking of competitiveness in the international arena.

Key words: socio-economic development, national economy, strategy, institutionalization, imitation model, socio-oriented economy.

Стаття надійшла до редакції: 13.02.2019